

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

Az előfizetési díjak
bérmentesen
a gazdasági egyesület titkári
hivatalához,
a lapot illető küldemények
a szerkesztőséghez
(Külmagyar u. 27.)
ezimzendők.

MEGJELEN
minden hónap közepén
és végén
legalább 1 iven.

Előfizetési díj:
1871 egész évre:
Egyleti tagoknak 2 fr. —
Nem tagoknak . 4 „ —

Felügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szentgyörgyi József.

M-Vásárhelyi vándorgyűlés és tárlat.

III.

Az erdélyi gazd. egyesület annak idején felterjesztést intézett a nagyméltóságú m. kir. földmivelés, ipar és kereskedelmi miniszter urhoz, hogy a m.-vásárhelyi vándorgyűlés és tárlat ügyét anyagilag, erkölcsileg támogatni sziveskedjék. E kérelemre i. 2691 sz. a. érkezett meg a kedvező válasz. Kötelességünknek tartjuk a hízegő okmányoknak kivonatos tartalmát t. olvasóinkkal megismertetni:

A miniszter ur becses átiratának kezdetén örömet jelzi, hogy a gazd. egyesület oly örvendetes, a közjólét emelésére célzó irányban látja haladni, s hogy ez erkölcsi elismerésnek mintegy anyagi kifejezése is legyen, a rendelkezésére álló alapból a tárlat költségeire nyolczszáz forintot, a jutalmak szaporítására államdíj képpen öt arany, tíz ezüst és tizenöt bronz érmét adományoz. A kiállításnak az egyesület által különösen kiemelt osztályához, a gazd. tanszkeközök sat. kiállításának gazdagításához ő is járulni kívánván, utasította a debreczeni s. k.-monostori gazd. tanintézeteket, hogy a tárlat ezen szakában, mintaképes tanszkeközök vagy rendezett gyűjteményeik bemutatása által részt vegyenek. Végül köszönve az egyesület szives meghívását, sajnálattal jelenti ki, hogy bokros teendői személyes megjelenését meg nem engedik, de gondoskodott, hogy a gyűlés lefolyásáról a vezetése alatti miniszterium kebeléből leendő kiküldött által közelebbi tudomást nyerjen.

Az igazgató választmány külön feliratban sietett

hálás köszönetének méltó kifejezést adni, s abban biztosítja a miniszter urat, hogy jelen bőkezűsége nemcsak a választmány szűk körében keltett hálataljes örömet, hanem sajtónk útján az adomány hire bejárta bérczes hazánk legtávolabbi vidékeit is, minden nemzetiségű, s rendű lakost arról győzvéen meg, hogy a földmivelési miniszterium közszeretető vezetője valóban szívéen hordozza érdekeinket, s azokat anyagilag, erkölcsileg fejleszteni törekedik! Mély sajnálattal értesült az igazgató választmány arról, hogy a miniszter urnak bokros teendői a személyes lerándulást nem engedik, de örömmel fogadja azon intézkedését, hogy személyét megfelelőleg képviseltetni kegyes leend.

Beérkezett tudósítások szerint a k.-monostori gazd. tanintézet fényesen, a debreczeni a körülményekhez képest lesz képviselve. A miniszter urnak bőkezűsége folytán, az igazgató választmány a jutalmakat szaporította, s ezen új beosztást a következőkben teszi közzé.

Marosvásárhelyi tárlat ügyében.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. miniszter, Szilávy József ur sept. 15-ről kelt kegyes átiratával a Maros-Vásárhelytt október 5-től 8-ig rendezendő tárlatra államdíjképen öt arany, tíz ezüst és tizenöt bronz érmét bocsátott az erdélyi gazd. egyesület rendelkezése alá, mely díjjak az igazgató választmány határozata folytán a következő osztályokban fognak kiosztatni:

Állattárlat:

I. osztály: szarvasmarha. Államdíj: egy arany, két ezüst, két bronz érem.

II. osztály: sertés. Államdíj: két ezüst, egy bronz érem.

Terménytárlat:

I. Mezei termékek osztálya. Államdíj: egy arany, egy ezüst, két bronz érem.

II. Friss gyümölcsök osztálya. Államdíj: egy arany, egy ezüst, két bronz érem.

III. Borok osztálya. Államdíj: egy arany, két ezüst, négy bronz érem.

IV. Gazd. iparczikkék osztálya. Államdíj: egy arany, egy ezüst, négy bronz érem.

V. Ismeretterjesztés szakosztálya. Államdíj: egy ezüst érem.

A f. évi augusztus 7-én kiadott tervrajznak minden egyéb pontja érvényes marad.

Kelt az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányának 1871 szeptember 25-kén tartott üléséből.

Báró Huszár Sándor, s. k.
egyleti alelnök.

Gamauf Vilmos, s. k.
egyleti titkár.

Beszélgetés a trágyáról.

A Rikán belől, aug. 13. 1871.

III.

B. Egyre kérném még öcsém uramat!

Az úgy nevezett Agyagosban lévő földje, ha jól emlékezem, 4 köblös. Ennek kivált az alja nagyon nedves vad, a felső fele is agyagos, de nem oly vad. Ezen földje jövőben ugamba menendő.

Az alját, a vadabb részit, borítsa bé jó vastagon, fél érett, eresze alatt lévő, szalmás juh trágyával. Felsőbb részét, mely nem oly vad ugyan, de még is agyagos; borítsa bé ló- és szarvasmarha, kevert trágyával, de ezt úgy készítse el, hogy egy-egy hétig ne hányja ki a ganéjt, hanem napjában két versen aljazzon; s minden hét végén egyszer vigye egyenesen az istállóból ezen kutya-természetű földjére míg jól megborítja. Ha nedvesség, vagy fagy miatt alá nem szánthatja, hagyja szabadon, hogy a hó és esőlé járja át.

Eljövén az ugarlás ideje, itt kezdje az ugarlást csak ne nedves időben. Másodszeri szántást se tegye nedves esős időben. Őszivétéseit itt kezdje keskeny barázdákra. Ha ezeket teszi, jó termésre számíthat, s nem lesz az Agyagosbéli földje eladó. Ha eladó lesz! én vevő leszek.

Most a kotából nem tanult felesége haragszik ezen földre, mivel a mult évi borsó termése nem főtt meg. Kérem mondja meg a feleségének, hogy a ko-

tában a van, hogy az agyagos földben termett egy kupa borsóval, kivált ha tókéletes érettséget ért, ha az Olt vizét felfőzi is: még se fő meg tókéletesen.

A többi földjei, nem ily makacs természetűek azokra bátran viheti a trágya-gödörbe fél érettséget ért, különbnemű házi állatai alól került trágyáját.

Röviden mondom öcsém, hogy annál inkább megértse, s másokkal is megérthesse: én a lehetőség a hideg természetű földemre meleg, a meleg természetűre hideg trágyát szoktam vitetni.

Ő. Na már azt uram bátyám se tanulta kotából. Azt a feleségem is tudja, hogy ha hideg a szoba tüzet kell belé csinálni; ha igen meleg, ablakok kinyitásával meleget kell bébocsátani (sic).

De már mondja meg uram bátyám! mennyi trágyát vigyek egy hold földre?

B. Megmondhatom öcsém, de e megy már igazi kotából! Én figyelembe szoktam venni:

a) Az éghajlatot; b) a föld meglévő erejét; c) a föld fekvését; d) vegyületét; e) a természetű növényt; f) a kihordandó trágya erejét; g) a vetésrendszert; h) az élelmet, melylyel a trágyát adó állatok élnek. Lássuk rendre:

a) Éghajlat. Én Magyarországon a Duna mellett, hol szelidebb az éghajlat, hosszabb az ősz, rövidebb és barátságosabb a tél, korábbi a tavasz, nem uralkodik a Nemere, mint itt a Rikán belől az Olt mellett: egy hold gyenge erőben lévő földet 30 szekér trágyával közepes erőre hoztam; két marhával vitettem szekerét, minden szekérre — egy pár terü megmázálása után — 10 mázsát raktunk = 300 mázsá.

Itt a Rikán belől kell 60 szekér = 600 mázsá.

b) A földnek meglévő ereje: Ha azon föld, melyet trágyázni akarok 3—4 éve csak, hogy trágyát kapott, s ennél fogva közepes erőben van, erre elég 30 szekér 10 mázsás = 300 mázsá; de ha 9—12 év alatt egyszer kapott trágyát, ekkor kell réá 40—60 szekér 10 mázsás: 400—600 mázsá.

c) A föld fekvése. Van öcsém uramnak is földje az ugynevezett magas bércezen, van a tóra menőben is. A magas bércezet a kemény hideg szelek, különösen a Nemere sanyargatja; a zápor esők sokszor a trágyát szántással együtt elmoszák. Ez nem történik a tóra menőben; itt a vetést oltalmazza a vad szelektől a körül terülő erdős oldalak. Ebből az a tanúság, hogy a magas bércezen lévő vetéseknek vastagabb téli gunya kell.

Columella is már ezt tanította: lapos helyen egy holdra 12, dombos helyre 24 szekér trágyát vigy, de el ne terítsd a kupacokat, míg vetni nem kell, mert a zápor elviszi.

d) A föld vegyülete. Az ugynevezett agyagosba, a mint ősém sokszor mondta, mindég több trágyát viszen, mint az Olt mellé az ugynevezett porondosba, s még is az utolsóba mindég gazdagabb termése van. Ennek egyszerű oka az, hogy az agyagosban bajos a szántás: nem omlik, nem porlik. Az ily makacs hideg földbe a trágya későbbre vegyül a földdel, természetesen későbbre is dolgozik; az igaz, hogy tovább is tart.

Nékem is van földem az Agyagosban is, van a Porondosban is; az Agyagosba mindig két annyi trágyát viszek, mint a Porondosba, s még is gyenge a termés, mert hideg, makacs, s többnyire nedves.

„Mit tégyen az Erdélyi Gazda, hogy jólétre jusson?“ E czim alatt jelent meg az erdélyi gazdasági egyesület által kitűzött pálya munka 1859-ben. Ezen kis munka 35-ik lapján ezt olvastam. „A meleg földben, mely nagyobbára mindig homokos vagy puha meszes föld, a trágya korhadás igen gyorsan halad elő a víz, meleg és levegő könnyű bejutása következtében; éppen azért az ilyen föld hamar kiszárad, akkor, a rajta tenyésző növények kevés elsajátítható tápszert kapnak, ennél fogva az ily föld hirtelen dolgozik; éppen azért az ily földet gyakran, de mindig csak gyengén kell trágyázni. A hideg föld, mely nagyobbára agyagból áll, a nyirkot könnyen béveszi, és bajosan bocsátja el, napsugárok és levegő átjárásának helyet nem ad, későre melegszik át, hideg, tehát lassan is dolgozik benne a trágya; az ily földet erőssen, de ritkábban kell trágyázni.“

Lám ősém uram ez az író nem bir földet a mi ugynevezett Agyagosunk, vagy Porondosunkban még is megmondá miként bánjunk velök. Ilyen ősém uram a ki kotából tanul!

F. J.

(Vége következik).

Georgikai felolvasások.

XIII.

A mezei fatenyésztés.

Az erdőgazdaságnak a mezőgazdasággal való összeköttetéséből származó előnyöket Cotta Henrik — egyike a 19-ik század legjelesb erdőszelnek — fejtegette kiváló szak-képzettséggel 1819—1822-ig „a mezei fatenyésztés, die Baumfeldwirtschaft“ czimű folyóiratában. Ő ugyanis a nö-

vény egyedeket természeti tulajdonaikhoz mérten szorgos ápolásban részesítette, és sok gondot fordított a talaj javításának különböző módozataira, melyek egyikét különösen a növények ugyanazon helyen történt fölváltása által kívánta elérni. Ezen üzem-mód behozatala miatt — a sok elismerés mellett, melyben részesített — egyszersmind sok ellenségei is támadtak, kik arra kényszerítették, hogy elveinek kivételét — három évi férfias védelmezés után — az utókornak engedje át.

„Kenyér és fa“ mondja Cotta, az emberiség elkerülhetlen szüksége, földrésznünkön mindkettő tekintetében hiány mutatkozik, és a lakosság legnagyobb része kielégítő munkakeresetben szenved. Törekvésünknek tehát oda kell irányulnia, hogy több kenyér, fa, és kereset állíttassék elő. Hogy azonban ezt megtehessük, a talajból több hasznot kell nyernünk, és ezen czélt legkönnyebben az által érhetjük el, ha a mezőgazdaságot összeköttetésbe hozzuk az erdőgazdasággal.

A mily fontosnak látszik ezen föladat, ép oly egyszerű annak megoldása, mert:

1) A meglazított talaj lényegesen nyer termékenységeben, és a küllég behatásának szabad működése folytán annak értéke nagyobbodik:

2) A szabad állásban nőtt fának növedéke, jóval nagyobb a zárlatban és ugyanazon termőhelyen nőtt fanem növedékénél.

3) A növények helycserélése által nagyobbíttatik az aratás minőség és mennyisége.

Ezen alapelvek elsejének valódiságát fölösleges bizonygatni, mivel bizonyára senki sem fogja azt kétségbe vonni.

A második tételből kiindulva, már a mezei és kerti növényeknél tapasztalhatjuk, hogy rosszabb aratást eredményeznek sűrű állásban erdei fáinknál, habár amazok ritkán fordulhatnak elő oly sűrűségben, hogy ez által végromlásuk idéztetnék elő, mivel a mezei és kerti növények soha sem érhetnek el oly kort és nagyságot, mint fanemeink; következőleg kisebb területtel is megelégednek és teljes kifejlődésükre ritkán szükségelnek egy évet. Ez azonban egészen másképp van erdei fáinknál. Az egy éves és teljesen kifejlődött jegenye-fenyő nagyságának különbsége igen nagy és növekvési időköze évszázadokra terjed. Erdeinkben gyakran több ezerre menő törzsöcske áll ugyanazon területen, mely csak egyetlen egy fát képes táplálni.

Mindezek igen sokat szenvednek növekvésükben a tulságos sűrűség miatt. Egymástól nem csak a tápanyagokat, levegőt és a napfény behatását vonják el, hanem egyszersmind akadályozzák önnön magukat gyökereik és koronáik szétterjesztésében. Az elnyomott törzsek között szakadatlan tusa keletkezik, a mely mindnyájokra nézve igen hátrányos.

Azon törzs, mely 20 éves korában szomszédját legyőzi, 40-ik évében már más által nyomatik el, ez utóbbi pedig viszont 60-ik évében, valamely oly fa által szoríttatik ki helyéből, mely azelőtt elődeinek sorsát szerencsésen elkerülte.

A ki azon hitben ringatja magát, — hogy az utoljára fönmaradt törzsek kevesebbet szenvedtek növéjükben—igen nagy tévedésben él. Azon fa, mely első éveitől kezdve egyes részeit akadálytalanul szétterjesztheti: teljes kifejlődésére alig igényel fél annyi időt, mint a mennyire szüksége van a zárlatban, és csak is az éri el fejlődésének tetőpontját, a melynek egyes részei minden irányban akadálytalanul fejlődhetnek. Ugyan némelyek azt mondják: hogy a természet legjobban tudja fölnevelni növényeit; ő szorja szét a magvat az erdőben és az ebből kelő csemeték zárlatát a legsűrűbben tartja, tehát a legcélzzerűbbnek kell lennie! Ezek szerint tehát ekét sem kellene használni, mert hisz a természet ennek segélye nélkül működik.

A mezőkön és kertekben növelt plánták ugyan közreműködésünk nélkül is tenyésznek talajaikon, azonban nem ott, a hol — és a mily mennyiségben — mi akarjuk. A természet saját gazdaságában — tekintet nélkül az emberiségre — lassu és biztos haladásában elég fát tenyész, valamint saját szükségletére az eke nélkülözésével is kielégítő gabonát termel. Azonban tudományos ismereteink és szorgalmunk segélyével a növényországban rendszeren többet termelünk, mint mennyit a természet nyújtana; és a mint mesterségesen a mezők és kertekből több termést nyerhetünk, ép úgy tehetjük azt az erdőkből is. A természet háztartására való hivatkozást tehát, mint tarthatatlant vissza kell utasítanunk.

Néha az előforduló esetek oly nyíltan szólnak, hogy csaknem megfoghatatlannak látszik, miként lehetnek még vita tárgyai is? Ilyen a fanövés nyíltabb vagy zároltabb állására vonatkozó 2-ik pont.

A 3-ik pont már nehezebben megfejthető, s ezért több kétség alá esik, mint a 2-dik. Mindazáltal a mezei gazda igen jól tudja és már régóta alkalmazza azon tapasztalását, hogy a mezei növények fölváltása ugyanazon talajon hasznos; úgy szintén a jeles kertész is meg van győződve arról, hogy valamely túléltfa helyébe, nem célszerű ugyanazon fajból mást tenyészteni. Hasonló tapasztalatokat szereztek a szőlőmivelés körül is; és az erdőben szintén tömérdek alkalom nyílik ezen tétel helyes voltáról való meggyőződésre.

Általános és tagadhatatlan tapasztalás, hogy a mezei növények irtott erdő talajon különben egyenlő körülmények között jobban tenyésznek, mint a huzamosb ideig használt szántó-földeken; és viszont a már fölhagyott szántókon a fa jobban terem, mint a kiaknázott erdőtalajon. Legyen ezen jelenségnek bármi is okozója: az előbb mondottak tények, és jelen alkalommal a tények megállapítása egyedüli célunk.

Ezek szerint tehát:

a) Ha a talaj megmunkáltatása által nyer termékenységében.

b) Ha a szabadon álló fák jobb növéjüknek örvendenek mint a zárlatban levők, — és

c) Ha végre az erdő és mező fölváltása által jobbat nyerünk fában és gabonában: akkor tagadhatatlanul nagy előnyökben részesülünk, ha a mezőgazdaságot az er-

dőgazdasággal egyesítjük. Ezen egyesítés a következő módon lenne végrehajtandó:

1) A mezei gazdaságra alkalmazandó — és saját igényeihez mértén kihatott — erdőrészt, a talaj és éghajlat továbbá a fanem és használati cél kívánalma szerint, valamely határozott számú pl. 40, 50, 60, 70, 80 vágásra osztjuk.

2) Ezen vágásokból a fát évenként levágjuk és a talajt a mezei gazdasághoz előkészítjük.

3) Azután ezen irtványokat egy pár évig közönséges szántóknak használjuk.

4) A szántók barázdáinak soraiba a termőhely, használati cél és szükséglet szerint fákat ültetünk oly módon, hogy a barázdák faszorai 2—8 ölnyi, a sorokban előforduló törzsek pedig 2 $\frac{1}{4}$ —4 lábnyi távolban álljanak egymástól, a szerint, a mint a fahasználatnak, fű vagy gabona nemeknek kívánunk elsőbbséget adni.

5) Ezen faszorok között a mezőgazdaságot, mind addig folytatjuk, míg a fa, nagysága által annak hátrányára válik.

6) Mihelyt ültetvényünk törzsei annyira megnöttek, hogy a sorokban egymás növéjét gátolják: felét kivágjuk.

7) Ha a fák növekvése még erőteljes, akkor azok egy részét ismételve fölhasználjuk, mely eljárást mindaddig folytatjuk, míg csak a fák szükséges száma marad fenn.

A fatenyésztésnél továbbá tekintetbe veendő a fanem, és használat célja. Mivel úgy a termőhely, mint a tenyészített fa használati célja igen különböző lehet, tehát mindegyik csak oly fanemeket szabad ültetni, melyek a termőhely és használat céljának megfelelnek.

Fanemeink közül a mezei fatenyésztésre legalkalmasabbak: A tölgy, szelidgesztenye, kőríz, szil, juhar, bükk, éger, pompás dió, cseresznye, alma, szilva, barkócza, galagonya, nyár és fűz-fa, meg a vörös-, lucz-, erdei-, jegenye- és cirbolya-fenyő; ezek valamelyike bizonyára megfelel a termőhelynek és a használat céljának. A termőhely meghatározásán kívül, még tekintetbe veendő a gyorsan növekvő fanemek megválasztásánál a fának jósága a kitűzött célra; gyümölcsaik használhatósága; az alom kelendősége a marhák takarmányozására; az illetékes mezei gazdaság talajára befolyásos javítás vagy kiaknázás; a fűnövés gátlása vagy előmozdítása sat.

Ezen mezei fatenyésztésünk körül követendő eljárást, még a használat célja is szabályozza pl. a tenyészített fák távolsága valamely helytől, azok kora sat.

Ha az ültetett fácskák határozott korukat elérték ki-ássuk, fölhasználjuk és helyettük más csemetéket ültetünk, azonban nem az előbbeni sorokba, hanem azok közé; mire aztán a fennebb leírt eljárás ismét kezdetét veszi.

Fejtsük ki ezen eljárás némely előnyeit.

Kertész György.

(Folytatjuk.)

A kőbányai, ezidei tömeges hizott sertés kiállításon aranyérmeket nyert falkáknál elért hizlalási eredmények. *)

Sorszám	A kiállító neve	A tenyésztő neve	A beállítás ideje		A falka		Mely fajta-ból való?	páronként a tisztá-súly **) volt a beállításkor font	hizlalási idő tartam	Szaporulat font		a bírálatkor volt a tisztá-súly páronként font	100 font széna érték adott szaporulatot font ***)	J e g y z e t e k
			hónap	nap	hány darab-ból állott?	s hány éves darabokból?				az egész idő alatt	naponként			
1	Kenyeres János	saját tenyésztés	ápril	1	352	1	fekete mangalicza	174	140	356	2 1/2	530	7 ₁	kivolt hizva.
2	Hanga András	Porcshalmi Ferencz	juni	5	153	1	fehér mangalicza	282	75	168	2 1/4	450	6 ₄	6-8 hétig még jó sikerrel hizlalható.
3	Árva Tóth László	Fleischer Zsigmond	juli	20	311	1 1/2	fehér mangalicza	450	90	85	2 5/6	535	7 ₈	csupán darával (kukor.) hizlalva.
4	Récsey Antal	gróf Kornis féle	maj.	11	270	1	fehér mangalicza	172	100	338	3 2/5	570	9 ₇	ki volt hizva.
5	Osztvics György	Bölönyi Sándor	ápril	26	243	1	fekete mangalicza	—	—	—	—	480	—	10 hétig még jó sikerrel hizlalható 76% kivitelre. (kukor.)
6	Rasits Péter	Bölönyi Sándor	ápril	15	222	1	fekete mangalicza	—	—	—	—	520	—	még 6 hétig hizlalható 76% kivitelre.
7	Joannovics János	szerémi vegyes sertés	maj.	20	161	2	szerémi	—	—	—	—	590	—	kivolt hizlalva 90% kivitelre.
8	Répásy József	Jurenák Ede és Blaskovics Sándor	—	—	518	1 1/2	fehér és fekete mangalicza	—	—	—	—	540	—	kivolt hizlalva.
9	Ungvári András	gróf Zichy Ferencz	ápril	20	280	1	fekete mangalicza	159	120	285	2 3/8	480	6 ₇	68% kivitelre való, kivolt hizlalva.
10	Ifj. Ungvári János	gf Andrassy György	juni	9	232	2	fehér mangalicza	430	77	160	2	590	5 ₁	kivolt hizlalva 76% kivitelre.
11	Swab Sándor és Károly	saját tenyésztés	juli	29	219	1	fehér mangalicza	349	31	81	2 2/3	430	7 ₅	8 hétig még hizlalható.
12	Ludwigh Gotfrid	vegyes szerémi sertés	maj.	20	312	2	szerémi	350	90	230	2 5/9	580	7 ₂	6 hétig még hizlalható.
13	Raupacher Károly és Grund József	gróf Dessewffy } Kálmán }	juni	25	272	1	fehér és fekete mangalicza	272	85	178	2	450	5 ₇	kész áru.
14	Árva Tóth László	n.-váradai püspökség	juli	20	420	2	fehér mangalicza	175	58	145	2 3/5	320	6 ₃	kész áru.
15	Stern József	saját tenyésztés	juli	20	420	2	fehér mangalicza	440	30	100	3 1/3	540	9 ₅	csupán darával hizlalva.
16	Theodorovics Áron	Schwarz Ábrahám	jan.	28	191	3	fehér és fekete mangalicza	430	198	430	2 1/6	860	6 ₂	kivolt hizlalva.
			márcz.	1	355	1	fehér mangalicza	158	170	332	2	490	5 ₇	6 hétig még hizlalható.

*) Schusster társulati igazgató ur szivességéből nyert adatok nyomán összeállította Kodolányi Antal.

**) Egy párnál levonás 80 font az egész és félhizottaknál, a soványok teljes súlyllyal vétettek fel.

***) A naponkénti takarmány-átlagban egy párna 10 1/2 vámfont kukoricza. Schober szerint 100 font szénaértékkel egyenlő 30 font kukoricza. A kukoricza etetés előtt 12 óráig vízbe volt áztatva.

****) A kiváló darabok száma, melyek kivételre nem valók 15 — 50% közt változik.

Hazai gyümölcsészetünk fölvirágzásának némely akadályai.

Sok az akadály, mely hazai gyümölcsészetünk fölvirágzásának útját állja.

A sok közül csak némelyeket szándékozom jelen soraimmal feltüntetni, melyekre rövid gyümölcsészeti pályámon bukkantam, s melyeket egy kis jóakarattal mellett talán (?) sikerülne el is háritanunk.

Arra, hogy a gyümölcsészet fölvirágozhassék, első lépés a gyümölcsismeret. Gyümölcsismeretre szert tehetnénk, ha gyümölcsfáinkat olyan helyről szerezhethetnők be, honnan csakis valódi fajnevek alatt adatnak ki úgy az ojtványok, mint az ojtóvesszők. Ilyen helyeket, fájdalom! én nem találtam e hazában.

A ki közülünk fajismeretre akar szert tenni, megunva csalódásait a hazai fajokból szerzett fajjaiban: kénytelen a külföldiek kegyére, jóakarataira szorulni drága pénzért is. Kihez? hová forduljon ez esetben is? Hogyan ismerje a külföldi hiteles helyeket, midőn a hazaiakat sem ismeri?

Özönével küldik a külföldi, nagyobb gyümölcsfa telepek évenként hazánkba a gyümölcsjegyzékeket rövid, vonzó leírásban mutatva be ezekben a gyümölcsöket, vagy óriás alakokban, fekete vagy színes képekben tüntetve elő egy-egy újdonságot, csak hogy minél többeket vevők közé csábíthassanak.

Lehet-e ezekben bizni? és melyekben bizzunk a sok közül?

Egyik sem jobb a deákné vásznánál! Csalódunk ebben is; csalódunk abban is; pénzünket dobjuk csak ki, mintha arra nem volna több szükségünk itt, benn a hazában! Aztán kidobott pénzünkért aratunk bosszuságot: a bosszuság pedig nem alkalmas arra, hogy valakit ügyezetében kitartásra lelkesítsen.

Ime, egy nagy akadály, melyet gyümölcsészetünk útjából el kellene távolítnunk!

Napjainkban a ki közülünk gyümölcsismeretre akar szert tenni; kinek lelkesedését a gyümölcsészet iránt a folytonos csalódások sem képesek lehűteni: annak nincs más menekvése, mint a német, francia vagy angol gyümölcsészeti irodalom termékeit drága pénzen beszerezni, azokat áttanulmányozni, s úgy ismerkedni meg az egyes gyümölcsfajokkal. Ehez pedig nem elég az, hogy valakinek gyümölcsészeti szenvedélye mellett módja legyen az ilyen művek beszerzésére: ehez nyelvismeret, tudományos készség, tér, hol gyümölcsészeti tanulmányait gyakorlatban is űzhesse, s legalább annyi függetlenség kívánatik, hogy lakhelyét léptenyomon ne kelljen változtatnia.

Módosabb hazánkiai közül senkit sem ismerek jelenleg, a ki a gyümölcsészettel, a ki a gyümölcsészet irodalmával foglalkoznék: a kevésbé módosak pedig, ha kedvet lennének is a gyümölcsészeti foglalkozásban, hogy a megélhetés gondjaitól, szabaduljanak, tehetségüknek és készségüknek hálásabb tért keresnek inkább, hogysen a gyümölcsészet művelésére szánják rá magukat, mely napjaink

ban még csak szellemi kedvezményekkel jutalmazza ápolóit. És ez utóbbiaknak igazuk van; mert jól mondta azt az egyszerű, szegény ember, kinek a pap folyvást a lelki javak után való törekvést papolta, hogy: „Lélek, lélek! de hogy élek?”

Kiktől várjuk hát gyümölcsészetünk fölvirágoztatását, midőn ehez az első lépést, mely a gyümölcsfajok ismeretében áll, sem tehetjük meg? És mit nyerünk vele, ha egykettőn anyagi jövőnk fölálkozásának árán is gyümölcsismeretre teszünk szert: de ezen ismeretünket kevésbé módos, idegen nyelvekben járatlan honfitársainkra nem hagyhatjuk? Nem hagyhatjuk pedig azért, mert, ha írásban akarnók ezt tenni, ki vállalkoznék azt nyomtatásban kiadni; midőn előre tudhatja, hogy arra vevőket nem találand! Ha a valódiakul fölismert gyümölcsfajainkat ojtványokban vagy ojtóvesszőkben akarnók elterjeszteni, valljon így majd czélt érendenénk-e? Velem megtörtént már nem egyszer azon eset, hogy ugyanazon személyeknek ugyanazon gyümölcsfajokat több ízben kellett megküldenem ojtóvesszőkben nem azért, hogy az először küldött vesszők sikertelenül lettek volna elojtva: hanem azért, mert egy évtől másikig nem bírták maguknak megjegyezni, hogy melyik fajt hová ojtották el; szóval, hogy a fajokat összekeverték, összetévesztették.

Jelenleg a mi, gyümölcsismeretbeni jártasságunk csak egy olyan világ, mely önmagunknak világít: mások alig veszik észre pislogását, s bizonyosan utósó lobbót vet, mihelyt fejük fölött az enyészeti hullámai összezsapódnak!

Voltak nekünk gyümölcsészeink, kiknek nevét a külföld legjelesebb gyümölcsészei máig is emlegetik; kik maguknak évek hosszú során át a leghitelesebb faj gyümölcsökből oly kincshalmazt bírtak összeszerezni, melyből bőkezűleg osztogathattak a külföldieknek is. És mi? — mi nem ismerjük őket! Ki az-az Urbanek pl., a kit a világ jelenleg élő, elsőrangú gyümölcsésze, Oberdieck annyiszor emleget? Kinek világolt az ő tudománya? hol? kire maradtak gyümölcsgyűjteményének kincsei? Váltig kérdezősködtem fűtől-fától, hogy feleljenek meg nekem eme kérdésekre: sehonnan se jött rá semmi válasz!! Feledésbe merült nálunk neve is még életében, s legfőleg csak közvetlen környezete, s vele együtt élet pályájoknak végén járó kortársai emlékeznek meg vagy tudnak róla valamit: míg mi, újabbkori nemzedék, jó formán mit sem tudunk róla!

Dr. Entz jeles kertészeti füzetében lapokat szentel többek emlékezetének, kik hazánkban kitűnő gyümölcsgyűjteménnyel bírtak úgy a hazai, mint a külföldi gyümölcsfajokból. Hol vannak a gyümölcsészek tudományukkal? Hol vannak gyűjteményeik? Elenyésztek mind! Senki sem tud, senki sem beszél ma róluk! Nem hagytak nyomokat maguk után!

Hogyan virágozzék hát föl hazai gyümölcsészetünk. ha nincs irodalma, hol az egyes munkások, mint mézet a szorgalmas méhek, lerakhatnák munkáik eredményét az utódok használatára? Hogyan emelkedjék az túl a kezdetéténél, ha a költséges és hosszas tanulmányozás után fölismert gyümölcsfajok egyes lelkesültek gyűjteményeiből olyan kezekbe kerülnek, hol néhány év alatt nevetvesztve

időjártával legfőlebb alakjuk és ízük, de nem nevök szerint fognak ismertetni?

Olyan akadályok ezek, melyeket hazai gyümölcsészetünk útjából, — ha egészben nem is, részben legalább, — elháríthatnánk az által, hogy, a ki közülünk nagyobb gyümölcsgyűjteménnyel bír, azon fajait, melyeket valódiakul fölismert, s melyek még hazai nyelvünkön természetrajzilag leírva nincsenek, valamely hazai gazdasági közlönyben, — vagy a meglevő, idegen nyelvű, gyümölcsészeti művekből átmagyarítva vagy azon művek nyomán átdolgozva, — időnként leírásban közlené; azon gyümölcsfajainak pedig, melyek már leírásban ismertettek voltak honi nyelvünkön is, elégséges volna csak nevüket főlemlítenie hivatkozva mindenkor a helyre, hol bővebb leírásukat a tanulni vágyó föltalálhatná.

Ilyen közlések által mind a gyümölcsöt kedvelő nagy közönség, mind azok, kik a gyümölcsészetet, mint tudományt tanulmányozni akarják, figyelmeztetve lennének a biztos helyre, honnét szükségletöket, — ha ojtványokban nem is, legalább ojtóvesszőkben, — beszerezhetnék. A közlött leírásokból pedig mindenki rövid idő alatt meggyőződést szerezhetne magának a kapott gyümölcsfajok valódiságáról, s jó lélekkel terjeszthetné azokat tovább, tovább: míg lassankint saját, valódi neve alatt minden gyümölcsünk általánosan ismeretessé válhatnék!

Mindaddig, míg így nem teendünk, hiába törekszünk hazai gyümölcsészetünket előmozdítani: munkánk hasonló leendő igyekezetéhez, ki a tenger vizét rostával akarván kimerni és útunk, melyet magunk előtt irtottunk, begyepesedik és járhatatlanná lesz utánunk megint úgy, hogy mindenkinek újból kell kezdeni az irtást, ha odáig akar haladni, hová mi jutottunk.

Jeleljük meg legalább nyomainkat, ha kényelmes út nem hagyhatunk is az utánunk következőknek! Hazai gyümölcsészetünknek már csak ez által is nagy hasznot tehetünk.

A megjelelt nyomokon hamar oda juthatnak utódaink, hová mi jutottunk, s tovább folytathatják a munkát, melyet mi kezdtünk. Nyom-nyomot érve kényelmes út verődik lassankint, melyen hazai gyümölcsészetünk fölvirágzásához idővel eljuthatunk.

Nyomainkat megjelölni, — én azt hiszem legalább, — elég alkalmas lesz a mód, melyet fönnebb ajánlottam.

Gyümölcsgyűjteményünk, melyet évek során, fáradsággal és költséggel összegyűjtöttünk, így nem fog elenyészni velünk együtt, hanem édes hazánk közkincsévé válik; a leírások pedig, melyeket az irodalomban hátrahagyunk, hasznos homokszemeket szolgáltatnak hazai gyümölcsészetünknek, mint tudománynak egykor emelendő épületéhez.

Ne aggaszson az bennünket, hogy napjainkban még kevesen vannak olyanok, kik gyümölcsfajainkat, melyeket tőlünk ojtványokban vagy ojtóvesszőkben megkaptak, valódi nevök alatt föntartani lelkiismeretes dolognak, hazafiúi kötelességnek tartanak! Ezer közül csak egy-kettő akadjon is ilyen; már sokat nyereendünk. Ez az egy-kettő főn fogja tartani munkánk eredményét, s nyomunkat követve tovább

terjesztendi gyümölcsfajainkat és hálával fogja megőrizni emlékünket.

Imádattal határos tisztelettel borultam volna én le annak emléke előtt, a ki engem gyümölcsészeti pályám kezdetén hiteles faju gyümölcsvesszőkkel, — ha mindjárt a szokottnál magasabb áron is, — ellátott volna. Mennyire meg lett volna könnyítve ez által gyümölcsészeti tanulmányom!?! Nem; könyörgő szavaimat, esdeklésemet meghallgatni sem tartották méltónak többen, a kikhez bizalommal fordultam, a kikben bizalmam helyeztem! A kik pedig meghallgattak, a kiktől ojtóvesszőket kaptam is; azok sem segítettek rajtam; sőt mi több, késleltettek tanulmányomban! Jó akaratukért igen, de küldött gyümölcsfajaikért köszönettel nem tartozom nékik. Kezdetben mindjárt, már növényzetükről fölismertem többit e fajok közül, hogy nem valódiak, és most, évek multával, midőn már valamennyi termésre fordult, látom, hogy egy harmad részök sincs valódi neve alatt!

Midőn aztán láttam, hogy hazai gyümölcsészeinknél, — azoknál legalább, kiket hirből ilyeneknek ismertem, — hijába kopogtatok: tagja lettem a néhány évvel ez előtt megszűnt, belga gyümölcsészeti társulatnak, mely az újabbkori gyümölcsészet atyja, Van Mons nevérol nevezetett el. E társulat egyedül azért alakult, hogy egy kertet tartson főn, honnét hiteles gyümölcsfajokkal láthassa el tagjait az ezek által befizetett tagsági díjért. Ki volt zárva e társulat kebeléből minden üzérkedés; tagja lehetett mindenki, — a mint-hogy voltak is, — a világ mind az öt részéből. Innét kaptam aztán vagy 40 faj gyümölcsöt. E 40 faj gyümölcs nekem közel 40 forintomba került, s mit kell tapasztalnom?? Most már mind termőre fordultak, s alig felét találok a leírásokkal egyezőnek, valódinak!

Ha már egy ily társulat is ennyi hibát követhetett el az ojtóvesszők küldésében; hogyan bízzék az ember az üzérkedésre alapított gyümölcsstelepek hitelességében, a hol a fajok, míg eladásra kerülnek, száz meg száz kezen mennek keresztül?!

Méltán megérdemelte a Van Mons társulat is bukását! Mikép későbbben értesültem, e társulatot bukása előtt néhány évvel már maga, Oberdieck is odahagyta; midőn az ojtóvesszők kiadásával megbizott társulati főkertésznek, Bamps urnak hanyagságát és lelkiismeretlenségét észrevelte.

Most már gyümölcsfajaimat Némethonból Oberdieck és Lucastól hozatom, és nagy reményem van, hogy e kitűnő gyümölcsészepektől kapott fajaim jobbára, mind valódiak lesznek. Reményem pedig abból meritem, hogy ezen fajok növényzete nagyon egyezik már is a leírásokkal, s egynemelyik gyümölcsében is bebizonyította már valódiságát.

Főlemlítem itt mellesleg, hogy külföldről ekkoráig hozatott ojtóvesszőimnél 10—20 százalék mindig áldozatal esik a harminczadi hivatalok kérlelhetlenségének. Az elindításkor jól begöngyölt vesszők e hivataloknál rendesen kibontatnak, s így kibontva továbbittatnak a postán. Csoda! hogy, — sokszor mind is, — elszáradva nem érkeznek meg. Nem lehetne-e hazai gyümölcsészetünk érdekében a kormánynak annyit megtenni, hogy ojtóvesszőt tartalmazó

szállítmányaink kibontásánál a harminczadi hivatalok buzgóságát mérsékelné?

Jelen soraimnak ez utóbbi önmagamra vonatkozó részéből láthatja a kegyes olvasó, hogy mennyit kelle tapogatóznom, míg a gyümölcsfajok beszerzésének hiteles forrásaira akadhattam?!

A mi pedig velem megtörtént; az megtörténhetett másokkal is és meg fog történni százakkal is, ha a bajon nem igyekezünk magunk segíteni.

Ismertessük meg honfitársainkkal valódiaknak talált gyümölcsfajainkat, hogy így legalább azon fajokat, melyeket itthon is hiteles helyről beszerezhetünk, ne legyünk kénytelenek külföldről hozatni! A kik pedig a nagy lelkiismeretességet kívánó, fölötte sok időbe kerülő és fölötte csekély anyagi haszonnal jutalmazó ojtóvesszők küldését magunkra vállalni nem akarjuk, legalább jeleljük meg a helyet, honnan leirt vagy leirandott gyümölcsfajainkat hiteles kézből megrendelhessék mind azok, a kik azokat birni óhajtának!

Nagyobb faiskolák, melyek élén egy gyümölcsismében jártas gyümölcsész nem áll, ojtóvessző szállításba ne bocsátkoznának! mert ez üzletüknek nem előnyére, hanem sok tekintetben hátrányára válnék, s hitelét fölötte megrontaná. Akaratlanul is sok hiba követtetnék itt el az ojtóvesszők küldésében, mit szándékos roszakaratul rónának föl sokan az üzletnek.

Azoknak legalább, kik tanulmányozás végett akarnak fajokat beszerezni, javasolnám, hogy birni óhajtott fajajukat ne faiskolákból, hanem tapasztalt gyümölcsészekről — legyenek ezek bel- vagy külföldiek, — igyekezzenek beszerezni.

Bereczki Máté.

Mezőségi levelek.

IX.

Az „Erdélyi Gazda“ idei 14-ik számában mlgs Paget ur tollából — a Guyot szőlőmívelési rendszert illető régibb leveleimre — némi észrevételek jelentek meg; a dolog tisztázása tekintetéből szükségesnek látom a kérdés tárgyalását tovább folytatni, annnyival inkább, mivel egy szakértő, gyakorlati gazda méltatta figyelmére megjegyzéseimet, melyért velem együtt a szőlő tulajdonosok méltó köszönetet szavazhatnak. Nálunk az említett mívelési rendszer új dolog, de nem azért vonakodunk tőle, mert új, hanem mivel vannak alaposoknak hitt kételyeink, melyeket ohajtának — mielőtt a rendszernek osztatlan hívei lennénk — a gyakorlat terén eloszlatatni. Nekem a drótos mívelés ellen csak saját magamat illetőleg van kifogásom a mennyiben az idei termés egy szál vesszőre, a jövő termés reménye pedig egyetlen három szemes csapra van bízva; ha szinte annyit teremne is azon egy szál vessző, mint az én módomban szerint 3—4 karika — a mit képzelni sem lehet — még is előnyösebbnek tartom a karikás mívelést, mivel a 3—4 karika közül, ha egy-kettő el is pusztul valami oknál fogva, vagy a rossz elfedés következtében vakon marad, még is lesz annyi fa rajta, hogy jó közepes termést adhat,

míg a Guyot rendszer szerint az egy szál vessző elpusztulván: semmi termést nem hoz, s drága napszámmal ingyen kell mivelní, ha a csap hibázik meg a jövő termés veszve van; én nem rosznak, csak nem elég biztosnak tartom a francia rendszert: mert termésével inkább megcsalhatja a gazdát, mint a karikás. A ki ellenkező nézetben van szabadságában áll azt követni, melyet jobbnak lát.

A meghagyandó szőlőgerezdekre vonatkozó állításomat lehet, hogy hibás informatio után hoztam nyilvánosságra; a szőkefalvi drótos szőlőn szép termést láttam, s midőn ezt nyilvánítottam a jelen volt vinczellér előtt, azt felelte: mihaszna van nagy termés, ha levelezéskor a 6-ik rügyen túl gerezdestől le kell csonkázni a fát, így nem marad 6—10 gerezdnél több. Lehet, hogy a vinczellér, mint új ember nem volt kellőleg kitanítva a csonkázás módjára; ha talán ezen állításommal hibáztam — a tulajdonos ur engedelmével, ez ősz folytán, újból meglátogatván az említett szőlőtelepet — örömet helyre igazítom azt, s magam is nyerek tapasztalati felvilágosítást a termés valódi állásáról, mely iránt leírásukból tisztába jőni nem lehet.

A Guyot rendszerét igen szépen és érthetően leirta az „Erdélyi Gazda“ban Vélits ur, ott is 20 gerezd van számátva egy tőkére, mely tesz 4—6 font jól érett szőlőt, mustul pedig adna 3—4 kupa legjobb mustot, de hogy miként lehet 20 gerezd szőlőből annyi mustot kifacsarni nem tudom. Így egy catastralis hold 4800 tőből álló egész állományán 1800—2400 erdélyi veder mustnak kellene teremni; ily nagy mennyiségű must előállítására akkora gerezdek kellene, mint a szent irásban említett Jérikói nagy gerezdek, melyek közül egyet két izraelita rudraköve a hátán vitt haza. Ha egy tőkén csak egy kupa must teremne akkor is 600 vederre menne egy hold termése, fél kupájával 300 vederre; én ezen legkisebb mennyiséggel is megelégszem, csak biztosan hozza meg szőlőm azt minden évben. Hogy a túlterhelt tőkék termése mennyivel mutat kevesebb cukor tartalmat, mint a kevesebbet termőké — minthogy nem próbáltam — nem tudhatom, ezután azonban erre is figyelmet fogok fordítani; érdekesnek tartom megtudni, hogy egy 40—50 gerezdes tőke — jól meg érett — termése kevesebb probát tart-e, mint a fél annyit termő tőkéké?

Azt mondja Paget ur, hogy a „ki sok borra törekszik sokat termő és nagy gerezdű szőlőket kell választania, ha azonban lenne igazság e földön az ily szőlőbirtokosokat arra kellene itélni, hogy csak saját termésüket ihassák“; őszintén megvallva — miután finomabb, de kis mennyiségben termesztett boroknak nagy árban kelendőséget szerezni nem tudok — én is ezen kategóriába tartozom, azon kis különbséggel, hogy sokat és jót ohajtának termesztetni; e végre választottam a hazai fajokból somszőlőt, járdoványt, kövér-szőlőt, bakatort, leány-szőlőt, lámport és az erdélyi fejtér muskotályt, mely — azt hiszem — egy a muscat lunellel; ezekből — mikor van termés — külön-külön és párosítva is szoktam szűrni. Még eddig — a szűzföldben — jó borom termett, s megiszom a nélkül, hogy a fennebbi terhes itéletet fellebbezni ohajtánám, s míg nekem terem: nem is kívánok a másból inni. A külföldi fajokból természetem

Melléklet az „Erdélyi Gazda“ 18-dik számához, 1871.

a rizlinget, piros traminit, oportot, szürke barátot, muscat-croquant és alexendriai muskotályt; ezek közül a már termőket külön szürettem, részben pedig a hazai szőlőknél hiányzó zamat pótlására használok.

Mult évi termését bátor voltam a Paget uréval párhuzamba tenni, az én hazai — vegyesen szürt — szőlőim mustja a Klosterneuburgi mérőn 19, a Tramini 23. a követér muskotályok vegyesen 24, a szürkebarát 25,5% mutatott; ugy vélekedtem, hogy ha a Paget ur mustja 16- és 20% adott ki, miként az 1870-ik, „Erdélyi Gazda“ 23-ik számában közölve volt, az enyém, mely valamivel még többet mutatott, ha nem is jobb, de legalább olyan bort adhat.

Az én 1870-iki boromat nem borkereskedő, hanem vidéki birtokosok vették meg saját használatukra, apró mértékkel helyből adva, kupánként 64 új kron fizették, s fizetnék ma is, ha még lenne eladó. Hogy az első rangu külföldi borokat nem ismerem az tiszta igaz, de ha szinte ismerném is, sem helyzetem, sem vagyoni állásom nem engednék, hogy elérhetetlen vágyakat táplálják a vagyonsabbakat utánozzam; így hát megelégszem, kis körömben is értékesíthető, bor termelésével:

Földizt vehet a bor egyenesen a talajból is, különösen ott, hol jól el nem korhadt állati trágyával javittatik a szőlő földje; így az idegen íz a bor testébe vitetik által, s ettől később szabadul meg, mintha sáros gerezdektől kölcsönözte volna; én az ily hibát csak is a tőkés szőlőkre mondtam szembeötlőnek, s a drótos mivélés mellett ezen esetet előfordulhatónak nem állítottam.

Sok tekintetben a drótos mivélés előnyeit elvitatni nem lehet; nekem is az idén nagy szolgálatot tenne alkalmazása, miután a jég által összerontott szőlőmben egyetlen — karikának hajtható — ép fa sintsen, a jég-ütött vesszők egyenes irányba drótra könnyen kiköthetők lennének, az ép szemek elegendő termést adnának, míg karikának hajtva összetörnek; így egész szőlőmet földig ki kell vágni, a jövő évi termésnek reményéről is lemondván. Nekem — mind többször nyilvánítottam — egyéb kifogásom nincsen a sodrony mivélés ellen, csak hogy kevesebbet terem, mint

a jó karikás, s még a keveset se biztosan; ha ezen hit helytelenségéről, ott a hely színén szemmel látva — meggyőződöm, mivelete egyszerű és könnyű módját tekintve, — senki nagyobb hive nem lehet az említett mivélési rendszernek nálamnál; még ha a drót és karó többé kerülne is, mint a karikásnál: örömet elpártolnék jónak hitt mivélési módomtól.

Hogy egy egész sor drótos szőlőt könnyebben kidönt a szél, mint egy tő karikást, ezt nem emlékszem, hogy állítottam volna; csak is annyit mondtam, hogy a szél ingatásának inkább kivan téve. Ebben azt hiszem igazam is van, mert ha a két öl távolra álló czövekek közül csak egy kilódul is, a mozgásnak nagyobb tere lesz, s károsan hat a többire is.

Czélom volt az idén vegyes és fajszőlőim mustjából egy-egy hordóval díj melletti kezelés végett a pincze-egylet raktárába bevinni, hogy így borain valódi értékét megtudjam, de egy erős jégvihar összerontotta egész szőlőmet; így ezen szándékról le kell mondanom egy jobb időig.

Ugy melleleg egy feltevés is volt szöve a Paget ur észrevételei közé, hogy én talán a szőlőekét se szeretem, mivel újítás? én az újításnak — ha jó — ellensége soha se voltam, de ha már kérdés alá jött a szőlőeke, arról is tartózkodás nélkül kimondom vélememényemet. Kellő figyelemmel olvastam ezen ekéről irt czikkeket, ugy az eredményes gyakorlati kísérletek leírását, jónak és czélszerűnek volt jelezve mindenütt; nekem ki az ekét, se annak munkálását nem láttam hozzá szólásom nem lehet, különben méltán eshetném a fennírt, feltevőleges, de a próbát ki nem álló — vád alá; — azonban, ha valaha szerencsés leszek teljesen megismerkedni tettleges munka közben: hozzá szólni el nem mulatom. Addig a tárgyra vonatkozó, — lehet hogy hibás, — de már fogalmazott, gondolataimat magamnak tartom.

Paget ur folytatni igéri megjegyzéseit; örömmel veszem mindenkor: mert reményem, hogy azokból sokat tanulok. M.-Szilvás, augusztus 26-án 1871.

M. K.

T Á R S A L G Ó.

A lótenyésztési államdíjak kiosztása.

A lótenyésztési államdíjak kiosztása f. évi szeptember 23-án ment végbe. Jelen voltak: Br. Bánffy Dániel, a központi lótenyésztési bizottmány elnöke, Kolozsmegye részéről: Maeskási Pál főbíró, Csákány László jegyző; sz. k. Kolozsvár városa részéről: Mina János állatgyógytanár; az erd. gazd. egylet részéről: Gamauf Vilmos titkár, egyszersmind a központi lótenyésztési bizottmány jegyzője; a cs. k. közös hadsereg részéről: Gansberger Ferencz cs. k. kapitány., a honvédség részéről: Janky Lajos százados, végre a méntelep részéről: Schüttler József gyógykovács.

Mily csekély érdekekkel viseltetett ezuttal a gazdaközönség ezen díjosztás iránt kitűnik azon körülményből is, hogy a bizottmánynak több díj, mint ló állott rendelkezésére. A bemutatott anyag magában véve s aránylag nagyon is kielégítő volt ugyan, de

korántsem lehetett a vidékbeli lótenyésztés jogosult képviselőjének tartani. E részvétlenség okát némelyek a kihirdetésnek hiányos voltában, mások az egyéni indolentiában keresik, e részben döntő ítéletet nem hozhatunk csak a sajnos tényt constatáljuk!

A szopós csikóval bíró kanczák díjjaiért a következő tulajdonosok versenyeztek:

1) Mohai Károly, M. Kályán, fekete, három lábán szárcsa 8 éves kanczájával, szürke mén csikóval, — nyert első díj 12 aranyat.

2) Tóth Abel, Kis Jenő, meggy pej jog nélküli 7 éves kanczájával, meggye mén csikóval, — nyert második díj 10 aranyat.

3) Ébner Sándor, M. N.-Csán, fehér jegynélküli 13 éves kanczájával, sárga mén csikóval — nyert harmadik díj 8 aranyat.

4) Szalontai János, Alsó-Tűök, pisztráng szürke jegynélküli

14 éves kanczájával, pej kancza csikóval — nyert negyedik díj 6 aranyat.

5) Gyarmati Sándor, Borsa, megypej jegynélküli 9 éves kanczájával, sárga mén csikóval — nyert ötödik díjjal öt aranyat.

6) Király Róbert, N.-Csán pisztráng szürke csikós jegynélküli 10 éves kanczájával, pej, kancza csikóval — nyert ezüst érmet.

7) Nagy Imre, Torda, fehér jegy nélküli 8 éves kanczájával, rézderes kancza csikóval — nyert ezüst érmet.

8) Boér Bálint, M.-Ujfalu, pej két hátsó lábán szárcsa 9 éves kanczájával, pej kancza csikóval.

9) Boér Gyula, Bádóg, barna pej jegynélküli 8 éves kanczájával, szegsárga méncsikóval.

10) Finta Miklós, Torda, pej jegynélküli 6 éves kanczájával, pej kancza csikóval.

11) Szalontai János, Alsó-Töök, szenyynes színű jegy nélküli 14 éves kanczájával, pej kancza csikóval.

A három éves kancza csikókért kitűzött díjakra csak négyen versenyeztek u. m.

1) Király Róbert, N.-Csán, megypej lámpásos kanczacsikójával — nyert első díjjal 10 aranyat.

2) Mohai Károly, M. Kályán, megypej jegynélküli kanczacsikójával — nyert második díjjal 8 aranyat.

3) Leményi János, N. Iklód, aranypej három lábán szárcsa kanczacsikójával — nyert harmadik díjjal 6 aranyat.

4) Finta Miklós, Torda, sárga hátsó ballában szárcsa kancza csikójával.

Három öt-öt aranyos jutalom és két ezüst érem kiosztatlan maradt.

Egy utólagosan bemutatott három éves méncsikó alkalmas tenyészanyagot nem igérvén, jutalmazása mellőztetett.

A díjosztás gyér közönség részvétele mellett folyt le.

A kolozsvári lóversenyek.

Első nap Péntek September 22-én 1871.

I. A kísérleti versenynél három ló visszahuzatván Báro Bethlen Sándor Campanulája maga járta be a pályát.

II. A hölgyek díjára Br. Bánffy Ádám Illancsa lovagolta Czobel Béla volt honvédtiszt és Br. Wesselényi Béla Drillindrinrinje (lovagolta a tulajdonos) versenyeztek. Eleinte Drillindrinrin vezetett, de az utolsó fordulatnál Illancs leszoritotta s egy lóhosszal nyertes lón. Távolság $1\frac{1}{2}$ mértföld, idő 3 percz.

III. Az állami díjra (300 dr. arany) négyen versenyeztek. Br. Wesselényi Béla Etelkája (Richards) Br. Bánffy Ádám Griffje (Pawlet) Ugyanannak Babámja (Metcalf) és Gr. Bethlen Sándor Bujdosa Vezetett a tavali nyertes Griff, nyomban utánna Babám, Etelka és végül Bujdos, mely még az első mértföld előtt visszamaradt. Az utolsó fordulatnál Babám előnyomult s féllóhosszal verte meg a Griffet. Távolság 2 mértföld, idő $4\frac{1}{2}$ percz.

IV. A paripa versenyre futottak Gr. Teleky Géza Bezzegje, Br. Wesselényi Miklós Rózsija Br. Bánffy György Coquetteje s ugyanannak Annája; mely fiatal tulajdonosa által lovagolva könnyedén elsőnek érkezett, Coquette második, Bezzeg már a futás elején elmaradt. Távolság $1\frac{1}{2}$ mértföld idő 4 percz.

V. Államdíj (200 dr. arany) Fróf Festetics Pál Csatárja (Pawlet) és Gróf Sztáray János Lenkéje (Wilson) versenyeztek E verseny nagyon érdekes volt és csakis erős küzdés után érkezett be az első induláskor előnyt nyert Csatár, féllóhosszal, elsőnek. Távolság 2 mértföld idő 5 percz.

Második nap vasárnap september 24-én 1871.

I. Erdélyi díj (1000 frt) Indultak Br. Bánffy Ádám Babámja (Metcalf) és Br. Wesselényi Béla Etelkája (Richards) Babám vezetett de az erősen utánnnyomuló Etelkát csakis féllóhosszal verhetette meg. Távolság 3 mértföld idő 7 percz.

II. Államdíj (500 arany) Futottak Gr. Tarnovszky János Kukutkája (Forstner) Gr. Festetics Pál Kuruczja (Philips) Gr. Sztáray János Lenkéje (Wilson) és Gr. Szapáry Iván Verbenája (Pawlet) Szabály ellenes indulás után Kurucz vezetett; utána Lenke, Verbena, Kukutka, mely már a második mértföldnél messze elmaradt. A három első nagyrészt egyformán haladt és csak is a kör utolsó fordulatánál sikerült Lenkének felvonulni s győzni. Távolság 3 mértföld, idő $7\frac{1}{4}$ percz.

III. Az egyleti 50 aranyos díjra versenyeztek Gr. Festetics Pál Csatárja (Pawlet) Gr. Sztáray János Rubiconja (ismeretlen) Br. Wesselényi Béla Magnoliája (Richards) Csatár vezetett és egy lóhosszal nyert, Magnolia az első mértföld után visszavonult. Távolság 2 mértföld, idő $4\frac{1}{4}$ percz.

IV. Gátverseny futottak Illancs és Drillindrinrin, ez utóbbi most visszaadta a kölcönt és szép futás után könnyen nyert Távolság $2\frac{1}{3}$ mértföld, idő 5 percz.

V. Vigaszverseny. Indultak Br. Bánffy Ádám Griffje, (Metcalf) Br. Wesselényi Miklós Szegénylegénye (ismeretlen) Gr. Szapáry Iván Verbenája (Pawlet) és Br. Wesselényi Béla Magnoliája (Richards). Ez érdekes versenyben Verbena kitűnően vezetve könnyen nyert. Távolság 1 mértföld, idő $1\frac{3}{4}$ percz.

Közönség mind két napon gyéren volt képviselve.

Egyveleg.

* Az erdélyi gazdasági egylet hivatalos helyiségeit f. évi október 1-étől kezdve Kül-tordautca 11-ik számú házba, a róm. kath. lyceumi könyvnyomda első emeletébe teszi át. Kolozsvárt september 26-án 1871. Gamauf Vilmos titkár.

* Az erdélyi gazdasági egylet köztelkéről f. 1871-ik év őszén és 1872 tavaszán kiadható gyümölcs csemeték és oltógalyokról szóló kimutatást mai számunk mellékletül reszik t. olvasóink.

* A vándorgyűlés t. vidéki látogatói, kik M.-Vásárhely sz. k. városa által vendégszeretően felajánlott elszállásolást igénybe venni szándékoznak, sziveskedjenek szóval vagy írásban ezt a tárlati bizottság jegyzőjével T. Lokody János ural M.-Vásárhelyt mielőbb közölni.

* Eladó alma, körtve és szilvafacsemeték, kaphatók tanár Nagy Ferencz urnál Tordán. Értekezhetni a tulajdonossal október 20-ig Tordán, azontul Kolozsvárt.

Hibaigazítás. Mult számunkban, 206. lap. 2-ik hasáb, 3-ik sorában „amérikai rizs” helyett olvasd „amérikai rózsa”.

TARTALOM: M.-vásárhelyi gyűlés és tárlat, III. — Beszélgetés a trágyáról, III. — A mezői fatenyésztés, I. — A kőbányai sertéskiállítás hízalási eredményei. — Gyümölcsészetünk német akadályai. — Mezőségi levelek, IX. — Társalgó: Lőtenyészési államdíjak kiosztása. — A kolozsvári lóversenyéről. — Egyveleg.

Felelős szerkesztő: SZABÓ SÁMUEL.